

- characteristics of master's programs in higher education institutions in Ukraine and abroad). *Naukovi zapysky. Seriya: «Pedahohichni nauky»*, 206, 74–81 [in Ukrainian].
- Shkura, I., & Shulyk, Yu. (2020). Zarubizhnyi dosvid uprovadzhennia mizhdystsiplinarynykh osvitynykh prohram ta mozhyvosti yoho zastosuvannia v Ukraini (Foreign experience in implementing interdisciplinary educational programs and the possibilities of its application in Ukraine). *Naukovi zapysky BDPU. Seriya: Pedahohichni nauky*, 2, 114–127 [in Ukrainian].

Отримано / Received: 01.04.2025.
Прорецензовано / Revised: 08.05.2025.
Схвалено до друку / Accepted: 12.06.2025.
Опубліковано / Published: 30.06.2025.

Цитування:

Котун, К.В. (2025). Міжнародні політики застосування ШІ у вищій освіті: досвід Швеції, Данії та Фінляндії. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*, 1(27), 160–177. [https://doi.org/10.35387/od.1\(27\).2025.160-177](https://doi.org/10.35387/od.1(27).2025.160-177)

УДК 004.8:378(4–191.2)

DOI: [https://doi.org/10.35387/od.1\(27\).2025.160-177](https://doi.org/10.35387/od.1(27).2025.160-177)

МІЖНАРОДНІ ПОЛІТИКИ ЗАСТОСУВАННЯ ШІ У ВИЩІЙ ОСВІТІ: ДОСВІД ШВЕЦІЇ, ДАНІЇ ТА ФІНЛЯНДІЇ

Котун Кирил Васильович – кандидат педагогічних наук, старший дослідник, старший науковий співробітник відділу зарубіжних систем педагогічної освіти і освіти дорослих Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України

Kotun Kyryl – Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Researcher, Senior Researcher at the Department of Foreign Systems of Pedagogical and Adult Education of the Ivan Ziazun Institute of Pedagogical and Adult Education of the NAES of Ukraine

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-3661-6689>

E-mail: smark@ukr.net

Анотація. В оглядовій статті проаналізовано інституційні політики застосування генеративного штучного інтелекту (далі – ШІ) у сфері вищої освіти, на прикладі провідних університетів Північної Європи, відомих як країни Скандинавії (Швеції, Данії та Фінляндії). Автором окреслено ключові стратегічні орієнтири, етичні принципи, механізми та практичні підходи щодо впровадження ШІ в освітній процес зарубіжних закладів вищої освіти. Зазначено особливості офіційних

Публікація розміщена на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 International (CCBY4.0), що дозволяє вільне використання з обов'язковим зазначенням авторства та джерела.

документів аналізованих університетів, що регулюють використання ШІ студентами та викладачами. Виокремлено спільні риси, такі як орієнтація на академічну добросовісність, автономія викладача, прозорість вимог до маркування ШІ, дотримання принципу рівності доступу. Водночас підкреслено відмінності, які полягають у гнучкості політик (в Університеті Уппсала), практичних рекомендаціях та підтримці (в ІТ-Університеті Копенгагена), а також у чітко регламентованій відповідальності й деталізації дотримання принципів застосування ШІ (в Університеті Гельсінкі). За результатами аналізу запропоновано рекомендації для ЗВО України щодо адаптації ефективних політик застосування ШІ, впровадження ролі ШІ-координатора, забезпечення відкритого доступу до ШІ-інструментів, а також формування конкретних етичних декларацій у використанні ШІ. Особливу увагу приділено питанню маркування ШІ та особистої відповідальності студентів та викладачів. Важливим аспектом є потреба у навчанні всіх учасників освітнього процесу щодо безпечного, прозорого й критичного застосування ШІ в освітньому процесі та дослідженнях. Наголошено на важливості інституційної підтримки у впровадженні ШІ-технологій, зокрема через спеціалізованих фахівців. Представлені результати можуть бути інтегровані в практику внутрішнього забезпечення якості освіти у ЗВО України та формування відповідних нормативних документів.

Ключові слова: штучний інтелект, політики ШІ, вища освіта, академічна добросовісність, цифрова етика, університети Скандинавських країн.

INTERNATIONAL POLICIES ON THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN HIGHER EDUCATION: THE EXPERIENCE OF SWEDEN, DENMARK AND FINLAND

Abstract. This review article analyses institutional policies for the application of generative artificial intelligence (hereinafter - AI) in higher education, using the example of leading universities in Northern Europe, known as the Scandinavian countries (Sweden, Denmark and Finland). The author outlines key strategic guidelines, ethical principles, mechanisms and practical approaches to the implementation of AI in the educational process of foreign higher education institutions (HEIs). The author notes the peculiarities of the official documents of the analysed universities that regulate the use of AI by students and teachers of HEIs. Common features are highlighted, such as a focus on academic integrity, teacher of HEIs autonomy, transparency of AI labelling requirements, and adherence to the principle of equal access. At the same time, differences are highlighted, which consist in the flexibility of policies (at Uppsala University), practical recommendations and support (at IT University of Copenhagen), as well as clearly regulated responsibility and detailed compliance with the principles of AI application (at the University of Helsinki). Based on the results of the analysis, recommendations were made to

Ukrainian higher education institutions on adapting effective AI application policies, introducing the role of AI coordinator, ensuring open access to AI tools, and developing specific ethical declarations on the use of AI. Particular attention was paid to the issue of AI labelling and the personal responsibility of students and teachers of HEIs. An important aspect is the need to educate all participants in the educational process on the safe, transparent and critical use of AI in education and research. The importance of institutional support in the implementation of AI technologies, in particular through specialised experts, is emphasised. The results presented can be integrated into the practice of internal quality assurance in higher education institutions in Ukraine and the development of relevant regulatory documents.

Key words: artificial intelligence, AI policies, higher education, academic integrity, digital ethics, Scandinavian countries.

Постановка проблеми, її актуальність. У XXI столітті штучний інтелект (далі – ШІ) стрімко трансформує ландшафт вищої освіти, стаючи не лише технологічним інструментом, а й чинником стратегічних змін у підходах до викладання, навчання, управління освітніми процесами та наукової діяльності. Інтеграція ШІ у вищу освіту відкриває нові горизонти персоналізованого навчання, аналітики освітніх даних, підтримки прийняття рішень, академічного письма й дослідницької роботи. Водночас це зумовлює низку викликів, зокрема етичного, правового, педагогічного й управлінського характеру, що вимагає системного врегулювання на рівні інституційної, національної та міжнародної політики.

Країни Північної Європи, зокрема Швеція, Данія та Фінляндія демонструють приклади системного та зваженого підходу до впровадження ШІ у сферу вищої освіти, спираючись на принципи відкритості, відповідальності, академічної доброчесності та цифрової етики. Університети цих країн розробляють і впроваджують політики, що врівноважують інноваційні можливості ШІ з ризиками його неконтрольованого використання, приділяючи увагу підвищенню цифрової грамотності викладачів, захисту прав студентів, запобіганню плагіату та посиленню якості освітнього процесу.

Для закладів вищої освіти України в умовах цифрової трансформації, викликаной як глобальними тенденціями, так і специфічними наслідками війни, вивчення та адаптація найкращих міжнародних практик та політик щодо застосування ШІ у вищій освіті стає надзвичайно актуальним. Йдеться не лише про технологічне оновлення, а й про формування цілісної політики використання та застосування ШІ, що враховуватиме освітню місію закладу, академічну свободу, а також права та обов'язки усіх учасників освітнього процесу. Очевидно, що відсутність або фрагментарність таких політик може призвести до нерівного доступу до ШІ-інновацій, неетичного використання ШІ-технологій, недотримання

академічної доброчесності, що супроводжуватиметься зниженням довіри до результатів навчання та досліджень.

Отже, аналіз міжнародних політик застосування ШІ у вищій освіті, на прикладі провідних університетів Швеції, Данії та Фінляндії, є важливим кроком до осмислення вагомих напрямів розвитку українських закладів вищої освіти у цифрових трансформаційних процесах. Цей досвід може стати джерелом цінних орієнтирів для розроблення адаптованих, етичних та ефективних політик у ЗВО України.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. Упродовж останніх років відбувається все більш зростаючий інтерес зарубіжних науковців у дослідженні впливу ШІ на сферу освіти, науки та університетського управління. Особливу увагу приділяють питанням формування етичних, регуляторних і практичних політик впровадження ШІ у вищій освіті, що зумовлено необхідністю забезпечення якісного, справедливого та відповідального використання інноваційних ШІ-технологій в академічному середовищі.

Вважаємо за доцільне виокремити декілька цікавих досліджень на цю тематику, зокрема вчені М. Фараон (M.Faraon), К. Рьонкко (K.Rönkkö), М. Мілард (M. Milrad) та Е. Тсуї (E. Tsui) представили результати міжкультурного порівняльно-емпіричного дослідження, проведеного серед студентів університетів країн північної Європи (Швеція, Фінляндія, Данія, Норвегія, Ісландія) та США з метою вивчення їхніх намірів застосування ChatGPT у навчанні (Faraon et al., 2025). У дослідженні було використано та розширено модель об'єднаної теорії прийняття та використання технологій (UTAUT2) шляхом включення змінної особистої інновативності. Респондентами стали майже 586 студентів досліджуваних країн. У дослідженні обґрунтовано регіональні відмінності у зв'язках між окремими чинниками та поведінковим наміром. Для прикладу, у країнах Північної Європи виявлено позитивні зв'язки між поведінковим наміром та очікуваною продуктивністю, гедоністичною мотивацією та звичкою. Натомість у США поведінковий намір був позитивно пов'язаний з очікуваною продуктивністю, соціальним впливом, звичкою та особистою інновативністю. У обох досліджуваних регіонах очікувана продуктивність виявилася найсильнішим предиктором поведінкового наміру. Отримані результати становлять інтерес для освітян і політиків, оскільки висвітлюють як спільні рушії, так і регіональні відмінності у моделях прийняття ШІ в академічному середовищі (Faraon et al., 2025).

На окрему увагу заслуговує дослідження аналізу політик ШІ для вищої освіти в Європі, яке провели дослідники із різних країн, зокрема: Крістіан М. Страк (Christian M. Stracke), Д. Гріфітс (D. Griffiths), Е. Полц (E. Polz), Л. Перла (L. Perla) та ін. Авторами проаналізовано майже 15 політик ШІ у сфері вищої освіти, розроблених у восьми європейських

країнах. Аналізовані політики застосування ШІ створені як певними університетами, так і деякими консорціумами закладів вищої освіти та урядових агенцій (Stracke et al., 2025). Автори зосереджують увагу на порівнянні різних аспектів політик ШІ, що охоплює чотири потенційні цільові групи, а саме: студенти, викладачі, керівники та політики. Метою дослідження є сприяння подальшому розвитку та вдосконаленню політик ШІ у вищій освіті шляхом виявлення спільних елементів і наявних прогалин. Окрім того, автори наголошують на необхідності подальших, зокрема емпіричних, досліджень для оцінювання потенціалу й практичного впливу ШІ на вищу освіту, а також акцентують увагу на важливості поєднання застосування ШІ в освітньому процесі з навчанням про те як правильно та ефективно застосовувати це ШІ (Stracke et al., 2025).

Не можемо заперечувати той факт, що сьогодні штучний інтелект швидкими темпами впливає на трансформацію сфери вищої освіти. Попри те, що університети загалом позиціонують технологічний прогрес як невід'ємну частину своїх освітніх середовищ, виклики, пов'язані з забезпеченням справедливих умов для викладачів і студентів у контексті використання ШІ, залишаються недостатньо усвідомленими (Azevedo et al., 2024). Наявні дослідження щодо справедливості та морального виміру університетських політик ШІ, а також їхніх наслідків для освітньої та викладацької діяльності, є вкрай обмеженими. Дослідники з США Л. Азеведо (L. Azevedo), Д.Дж. Маллісон (Daniel J. Mallinson), Джу Вонг (Jue Wang), П. Роблес (P. Robles) та Е. Бест (E. Best) у своїй праці про політики штучного інтелекту, справедливості і моральності, та їхніх наслідків для викладачів у системі вищої освіти дослідили політики ШІ трьох великих державних університетів США з метою аналізу того, які саме настанови й політики пропонуються викладачам, зокрема щодо підтримки студентів, наукової діяльності викладачів і питань патентування. Результати засвідчують значні відмінності між університетами у рівні підтримки викладачів, а також про необхідність подальшої роботи з формування чітких політик та інституційних ресурсів щодо етичного використання ШІ. У спільно опублікованій статті, автори окреслили наслідки таких політик, пов'язані виклики та можливості для закладів вищої освіти, а також надають рекомендації для подальших дій в умовах постійної технологічної еволюції (Azevedo et al., 2024).

Не менш важливим є внесок українських дослідників (О. Пінчук, І. Малицька, О. Співаковський, С. Омельчук, В. Кобець, Н. Валько, Д. Мальчикова, О. Куклін, І. Іванова, Т. Боровик, Г. Скрипка, О. Заярний, С. Ілларіонова, О. Буйницька, Т. Терлецька, В. Смірнова, А. Тютюнник, І. Коваленко, Б. Грицеляк, О. Варипаєв, С. Гуменюк, К. Котун, Д. Вольський, І. Вернудіна та ін.) у вивченні політик застосування штучного інтелекту в освіті, зосереджуючи увагу на питаннях етики, відповідальності та

інституційного врегулювання. Зокрема, про відповідальне та етичне використання штучного інтелекту в дослідницькій і публікаційній діяльності (Пінчук & Малицька, 2024); інституційні політики використання штучного інтелекту в університетському навчанні, викладанні й наукових дослідженнях (Співаковський et al., 2023); моделювання інтеграції штучного інтелекту в освітнє середовище (Куклін, Іванова & Боровик, 2024); удосконалення програм підвищення кваліфікації педагогів за допомогою штучного інтелекту (Скрипка, 2024); застосування технологій штучного інтелекту для навчання майбутніх правників на прикладі ChatGPT з особливим акцентом на педагогічний, правовий і технологічний аспекти (Заярний & Ілларіонова 2025); штучний інтелект в контексті екосистеми відкритого університету (Буйницька et al., 2025); філософію штучного інтелекту щодо викликів ідентичності людини та моральним нормам (О. Варипаєв, С. Гуменюк, К. Котун, Д. Вольський, І. Вернудіна, 2025).

Метою дослідження є аналіз політик застосування штучного інтелекту у сфері вищої освіти на прикладі провідних університетів Швеції, Данії та Фінляндії з метою виявлення певних особливостей, що можуть бути адаптовані у контексті діяльності закладів вищої освіти України в умовах цифрової трансформації суспільства.

Методи дослідження. У процесі формування наукових розвідок нами використано комплекс загальнонаукових методів дослідження, зокрема: теоретичний аналіз наукових публікацій, стратегічних документів, університетських політик і нормативних актів, що стосуються використання ШІ у вищій освіті; порівняльний аналіз національних та інституційних політик трьох країн з метою виокремлення спільного і відмінного у впровадженні ШІ в освітній процес; елементи контент-аналізу офіційних джерел (зокрема документів університетів, міністерств, агенцій тощо), що дозволили виявити ключові напрями, термінологію та логіку реалізації політик ШІ у вищій освіті; синтез та узагальнення для формування висновків щодо релевантності та потенціалу адаптації європейського досвіду у контексті вищої освіти України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зростаюча роль застосування ШІ у вищій освіті формує важливі, і водночас проблемні, питання щодо вивчення досвіду провідних університетів Скандинавських країн у впровадженні та регулюванні ШІ у навчанні, викладанні та науковій діяльності. З огляду на це, ми проаналізували приклади реалізації політик ШІ у трьох провідних університетах Скандинавських країн, а саме: університет Уппсала (Швеція), ІТ-університет Копенгагена (Данія), а також Університет Гельсінки (Фінляндія). Аналіз охоплює як офіційні політики, так і практичні механізми інтеграції ШІ в освітнє середовище цих університетів, з урахуванням їхніх стратегічних пріоритетів, етичних принципів та викликів сучасної цифрової трансформації.

Розглянемо детальніше кожен із університетів.

Університет Уппсала (Швеція) у 2024 році запровадив університетські настанови щодо застосування генеративного ШІ під назвою «Настанови з використання генеративного ШІ у навчанні та оцінюванні» (Guidelines on the use of generative AI in teaching and assessment) (Uppsala University, 2024).

В офіційній настанові зазначено, що технологічний розвиток у сфері генеративного штучного інтелекту відбувається надзвичайно динамічно, а отже, рівень обізнаності та використання цієї технології в освітньому середовищі має відповідати темпам її еволюції. Генеративний ШІ, як зазначається в документі, справляє багаторівневий вплив на систему вищої освіти. Саме тому університет вважає за необхідне не лише зберігати, а й адаптувати освітню місію закладу в умовах нових технологічних реалій, оскільки, саме конструктивний і відкритий діалог та співпраця між викладачами, студентами та керівництвом сприятиме ефективному вивченню можливостей і викликів, пов'язаних із ШІ (Uppsala University, 2024). У документі наголошується, що настанови повинні бути сформульовані у доволі загально для подальшого удосконалення, що зумовлено як швидкими темпами розвитку ШІ-технологій, так і поточною невизначеністю правового статусу генеративного ШІ. Також зазначено, що умови використання ШІ можуть суттєво варіюватися між різними освітніми програмами, тому загальні правила повинні охоплювати лише ті аспекти, які є універсальними для всіх освітніх рівнів в університеті. Університет підкреслює, що надмірна деталізація загальних університетських настанов зробила б їх надто обмежувальними та не враховувала б напрями діяльності різних факультетів та підрозділів (Uppsala University, 2024).

Опубліковані настанови Університету Уппсала спрямовані як на викладачів, так і на студентів (включно з аспірантами) і визначають загальні рамки розумного, рекомендованого та допустимого використання генеративного ШІ в освітньому процесі. Однією з ключових умов допустимого використання є відповідність нормам чинного законодавства, зокрема Акту ЄС про ШІ (European Parliament and Council, 2024), Загального регламенту про захист даних (GDPR, General Data Protection Regulation 2016/679) (European Parliament and Council, 2016) та інших національних нормативних актів. Важливим аспектом є те, що університетські положення можуть доповнюватися локальними документами підрозділів, які вже можуть мати більш деталізований або обмежувальний напрям. Окрім того, на офіційному вебсайті університету Уппсала розміщено додаткові матеріали з рекомендаціями та роз'ясненнями для викладачів і студентів щодо практичного використання генеративного ШІ в освітньому процесі.

Окреслимо деякі важливі, на наш погляд, ключові положення із політики, зокрема: якщо використання ШІ в певному освітньому завданні обмежене, це має бути чітко зазначено і обґрунтовано цілями навчання; студенти повинні самі відслідковувати як центральні, так і локальні вказівки щодо можливості застосування ШІ; якщо від студентів вимагається використання ШІ, університет має забезпечити їм доступ до цих інструментів безкоштовно; користувач ШІ несе повну відповідальність за його застосування, керуючись принципами академічної доброчесності, критичного ставлення та етики; персональні дані можна вводити лише в ті системи ШІ, які схвалені університетом; наукові роботи студентів не можуть завантажуватися в зовнішні системи ШІ для їх навчання без згоди студентів (Uppsala University, 2024).

Цікавим на нашу думку є те, що на офіційному сайті університету у підрозділі «Керівництво з генеративного ШІ з коментарями» (Guidelines on generative AI with comments), зазначені певні коментарі до окремих пунктів Настанови з використання генеративного ШІ у навчанні та оцінюванні (Uppsala University, 2025), зокрема: пункт 1 наголошує на тому, що використання генеративного ШІ може впливати на всі аспекти освіти, саме тому обмеження щодо його використання мають бути не лише обґрунтовані, але й чітко донесені студентам. У пункті 2 зазначено, що студенти несуть відповідальність за ознайомлення з актуальними рекомендаціями щодо використання ШІ в рамках своїх освітніх курсів. Пункт 3, окреслює положення щодо забезпечення безкоштовного доступу до необхідних інструментів ШІ, що є обов'язком університету, аби уникнути фінансового навантаження на студентів. У пункті 4, зазначено, що користувачі генеративного ШІ повинні розвивати базову грамотність у сфері застосування ШІ, включаючи розуміння принципів роботи систем, їх надійності, прозорості джерел, правових та етичних аспектів (Uppsala University, 2025).

У пункті 5 акцентовано увагу на тому, що передача персональних даних до систем генеративного ШІ дозволяється лише за умови, що ці системи затверджені університетом. А в пункті 6, наприклад вказано, що матеріали, створені студентами, не можуть використовуватися для навчання систем генеративного ШІ без їхньої згоди, що відповідає нормам авторського права та захисту даних. Згідно з пунктом 1 Настанови, якщо використання генеративного ШІ обмежується або потребує звітування в навчальних чи оцінювальних ситуаціях, це має бути чітко вказано в письмовій інформації. Такі обмеження мають бути обґрунтовані з урахуванням цілей навчання, особливостей завдання або педагогічних міркувань. У таких випадках студенти повинні повідомляти про використання ШІ, дотримуючись вказівок, наданих у письмовій формі

викладачами. У коментарях до пункту 1 також додано, що загальна вимога завжди маркувати використання генеративного ШІ може бути недоцільним, оскільки навіть прості програми для перевірки орфографії можуть містити компоненти генеративного ШІ, відповідно і вимоги до прозорості повинні бути розроблені для контекстів, де це є доречним (Uppsala University, 2025).

Можемо зазначити, що сильні сторони такої університетської політики декларуються, власне, прозорістю правил, оскільки вказана чітка вимога декларувати обмеження або потребу звітувати про використання ШІ; відповідальність і критичність у застосуванні ШІ-інструментів; захист даних та інтелектуальної власності студентів. Інноваційним є підхід за принципом «дозволено все, що не заборонено конкретно», тобто ШІ можна використовувати, якщо немає прямої заборони, а якщо заборона є, то вона має бути чітко обґрунтована.

Варто звернути увагу, що на офіційному сайті університету Уппсала створено доволі змістовний розділ «AI in Teaching and Learning», присвячений питанням впровадження штучного інтелекту в освітній процес (Uppsala University, n.d.). Цей розділ слугує джерелом актуальних ресурсів, рекомендацій і прикладів для викладачів, студентів, адміністративного персоналу та науковців. У ньому представлено офіційні документи університету, включно з загальними та деталізованими настановами щодо етичного й допустимого використання генеративного ШІ, а також практичні рекомендації щодо інтеграції інструментів ШІ у викладання, оцінювання та наукову діяльність. Окрім цього, розділ містить роз'яснення юридичних аспектів використання ШІ, посилання на відповідні європейські регламенти, деякі приклади викладацького досвіду, а також навчальні матеріали для підвищення цифрової обізнаності (Uppsala University, n.d.). Така ініціатива університету Уппсала демонструє системний, міждисциплінарний та відкритий підхід до формування освітньої екосистеми, що адаптується до викликів і можливостей епохи штучного інтелекту.

ІТ-університет Копенгагена (Данія), заснований у 1999 році, є провідним закладом вищої освіти Данії, що спеціалізується на дослідженнях і підготовці фахівців у сфері інформаційних технологій. Університет забезпечує сучасне викладання та наукові розробки у таких напрямках, як комп'ютерні науки, бізнес-інформатика та цифровий дизайн (IT University of Copenhagen, n.d.-a).

Університет розробив Настанови з генеративного ШІ для студентів «Generative AI guidelines for students at ITU» (версія 3, 2025), які обов'язкові до виконання усіма учасниками освітнього процесу, а невиконання розглядається як академічне порушення (IT University of Copenhagen, n.d.-b). Настанови базуються на 6 ключових принципах, а саме: дотримання

академічної доброчесності при використанні ШІ; використання ШІ можливе лише якщо дозволене саме у цьому освітньому курсі, екзамені тощо; маркування, тобто який інструмент ШІ використано і як це вплинуло на виконувану роботу; дотримання правил приватності та авторських прав; не розголошувати конфіденційну інформацію та бути обережним з даними, які вводяться в зовнішні ШІ-сервіси; завжди уточнювати у викладачів, якщо є сумніви у можливості застосування того чи іншого ШІ-інструменту (IT University of Copenhagen, n.d.-c).

Однією з ключових цифрових ініціатив щодо політики застосування ШІ в IT-університеті Копенгагена є впровадження платформи «Copilot.itu.dk» (IT University of Copenhagen, 2025), яка забезпечує студентам і викладачам доступ до генеративного ШІ з інтеграцією у хмарне середовище Microsoft 365. Доступ до Copilot здійснюється за допомогою університетських облікових даних, а вся взаємодія з платформою захищена корпоративною системою Enterprise Data Protection, що гарантує локалізацію даних в межах ліцензії ITU та підвищений рівень безпеки. Інтерфейс Copilot нагадує типові ШІ-чати на зразок ChatGPT і дозволяє задавати запитання, завантажувати файли, зберігати відповіді у форматі редагованих сторінок, а також створювати персоналізованих агентів, нахшталт чат-ботів із чітко заданими функціями. При цьому університет обмежує використання сторонніх агентів на користь безпечних внутрішніх рішень. Цей підхід демонструє прагнення університету не лише інтегрувати ШІ в освітній процес, а й забезпечити етичне, безпечне й контрольоване середовище для його використання (IT University of Copenhagen, 2025).

IT-університет Копенгагена, також, чітко окреслює принципи маркування використання генеративного ШІ, які покликані забезпечити академічну доброчесність студентів і прозорість освітнього процесу. У розділі політики щодо застосування ШІ «Як забезпечити академічну доброчесність під час використання генеративного штучного інтелекту» (How do I ensure academic integrity when using generative AI?) (IT University of Copenhagen, n.d.-d) наголошується, що кожен студент, який використовує генеративний ШІ під час написання есе, дипломної роботи або дисертації, зобов'язаний відверто заявити, як саме і який інструмент було застосовано, за таким алгоритмом: вказати назву ШІ-інструменту; опис ролі ШІ у створенні тексту; зазначити конкретні промпти або запити; а також як саме згенеровані матеріали були інтегровані в текст. За необхідності, можна додати повні логи чатів як додатки до проекту (IT University of Copenhagen, n.d.-e).

Зазначимо, що університет наголошує на важливості такої інформації, що не лише відповідає правилам академічної етики, але й є способом забезпечення повної прозорості процесу навчання та свідомої

участі студента у написанні текстового матеріалу. Такий підхід дозволяє уникнути необґрунтованого привласнення чужих ідей, а також встановлює культуру відповідального використання ШІ, де авторство залишається за людиною, а ШІ виступає лише інструментом освітньої підтримки.

З огляду на зазначене, можемо констатувати, що серед сильних сторін політики ІТ-університету Копенгагена щодо використання генеративного ШІ є її високий рівень конкретизації та орієнтації на практичну підтримку учасників освітнього процесу. Університет пропонує чітко структуровані рекомендації у форматі «best practices», що спрямовані на формування у студентів навичок етичного та обґрунтованого використання ШІ в освітньому процесі. З метою посилення ефективності впровадження такої політики, створено супровідні освітні модулі, інструктивні матеріали та можливість отримати консультації. Особливістю підходу університету є прозорість і відкритість, оскільки усі документи доступні на офіційному студентському порталі (IT University of Copenhagen, n.d.-d), а самі положення політики регулярно оновлюються відповідно до фідбеку від академічної спільноти та змін, що відбуваються у технологічному середовищі. Такий динамічний і студентоцентричний формат свідчить про відповідальну інституційну позицію закладу в інтеграції ШІ в освітню екосистему.

Фінляндія приділяє велику увагу питанням застосування ШІ в освіті, проте жорстко централізованих настанов щодо його використання в університетах немає. Держава радше надає загальні рекомендації, а деталізацію і реалізацію залишає автономним закладам вищої освіти. Зокрема, Міністерство освіти і культури Фінляндії спільно з Фінським Національним агентством з питань освіти (Finnish National Agency for Education, EDUFI) розробляють рекомендації з безпечного й етичного використання ШІ у навчанні. Ці рекомендації покликані допомогти закладам освіти різних рівнів впроваджувати ШІ, забезпечуючи принципи прозорості, рівності доступу, захисту даних і відповідальності. Далі вже університети адаптують ці загальні рекомендації під свої освітні і наукові потреби, розробляючи власні політики та настанови. Такий підхід можна назвати децентралізованим, але скоординованим, оскільки держава підтримує та спрямовує, але конкретні правила встановлює кожен університет самостійно.

Для прикладу, у Фінляндії конференція ректорів університетів прикладних наук Arene (Arene, n.d.) впровадила модель «світлофора» (Arene, 2024), яка спрямована на регулювання використання генеративного ШІ у освітніх завданнях. Ця модель поділяє завдання за режимами використання ШІ, зокрема: червоний (Prohibited) означає, що застосування ШІ заборонено; жовтий (Allowed, must be reported) означає, що

використання ШІ можливе лише за умови маркування із зазначенням інструменту та способу застосування; зелений (Allowed, need not be reported) означає, що ШІ допускається без обов'язку маркування; та додатково застосовується синій (Required, must be used, must be reported) означає, що ШІ обов'язковий і його застосування має бути чітко задокументованим і маркованим. Викладачі можуть інтегрувати такі позначки у систему управління навчанням (наприклад, у Moodle), що підвищує прозорість і зручність дотримання навчальних інструкцій для письмових завдань, що мають на меті оцінити базову компетентність, як-от знання граматики, викладачі можуть встановити червоний режим. Натомість у творчих або аналітичних завданнях, що спрямовані на розвиток критичного мислення, може використовуватися жовтий або синій рівень із відповідним маркуванням щодо застосування ШІ. Такий підхід моделі «світлофора» від Arene став важливим інструментом для університетів прикладних наук Фінляндії у формуванні відповідального та збалансованого підходу у інтеграції ШІ в освітній процес (Arene, 2024).

Фінські університети, зокрема: Університет Гельсінки, Університет Аалто, Університет Оулу, Університет Турку та інші вже запровадили детальні політики щодо використання ШІ в освітньому процесі. Незважаючи на автономність, ці політики мають багато спільного, що відображає узгоджену позицію академічної спільноти Фінляндії. Розглянемо деякі ключові положення, практики та правила для різних учасників освітнього процесу на прикладі університету Гельсінки.

Відомий факт, що університет Гельсінки – це флагман фінської освіти, який ще у 2023 році, одним із перших, опублікував офіційні настанови щодо застосування ШІ, з подальшим оновленням у 2024 та 2025 роках. Загальний підхід доволі позитивний і прагматичний, оскільки університет заохочує викладачів активно використовувати ШІ у навчанні, щоб готувати студентів до майбутньої професійної діяльності у світі, де подібні технології стануть звичними і буденними.

Університет у своїх офіційних настановах обов'язково наголошує на відповідальному і критичному використанні генеративного ШІ у дослідницькому процесі. Важливо те, що університет зазначає, що такі ШІ-інструменти слугують лише допоміжним засобом, а етичні принципи академічної доброчесності застосовуються нарівні з іншими методами дослідження. В основу політики покладено базові ключові принципи відповідальності, прозорості, дотримання законодавства щодо конфіденційності та авторських прав, а також етики ШІ. Зокрема, дослідникам рекомендовано вказувати, тобто проводити маркування, конкретні ШІ-інструменти, версії, дату використання та опис сценаріїв застосування, що сприятиме поширенню найкращих практик (University of

Helsinki, 2024). Окрім того, університет закликає перевіряти результати ШІ за надійними джерелами, враховувати можливі упередження, помилки або «галюцинації» в алгоритмах ШІ, а відповідальність за контент, створений генеративним ШІ, покладає на самого дослідника. Усі ці положення доповнюють загальні принципи використання ШІ, а їхня перспектива подальшого оновлення та доопрацювання обговорюється з академічною спільнотою через відкриту процедуру коментування та фідбеку (University of Helsinki, 2024).

У додаткових інструкціях Настанов університету Гельсінкі наголошується на важливості безпечного та відповідального використання генеративного ШІ, зокрема при роботі з хмарними сервісами, оскільки у закладі розроблено два університетських сервіси, а саме: Microsoft Copilot (з комерційним захистом даних, що доступний студентам і співробітникам віком понад 18 років) та CurieChat (інструмент, призначений лише для співробітників та використовується у освітніх цілях). Обидва сервіси засновані на мовних моделях OpenAI, що розміщені в хмарній інфраструктурі EU Azure та підпорядковуються внутрішнім принципам університету щодо захисту даних та інформаційної безпеки. Для прикладу, сервіс Copilot спрямовано на використання лише для публічних або відкритих даних, тоді як CurieChat дозволяє працювати також з внутрішніми базами університету, але не допускає обробку конфіденційної або секретної інформації. Цей підхід демонструє баланс між доступною інноваційною інфраструктурою та вимогами безпеки і конфіденційності, з урахуванням національного законодавства та внутрішніх політик університету (University of Helsinki, n.d.-a).

Університет Гельсінкі окреслює чіткі правила використання генеративного ШІ у дотриманні академічної доброчесності. Застосування таких інструментів, як ChatGPT, DeepL та ін., дозволене у навчальних цілях та для виконання письмових завдань, якщо інше не визначено особисто викладачем. Саме викладач має повноваження обмежити або заборонити використання ШІ, зважаючи на цілі та результати навчання, а у разі сумніву студент повинен отримати індивідуальне уточнення (University of Helsinki, n.d.-b). При використанні ШІ студент зобов'язаний письмово зазначити, який ШІ-інструмент було застосовано та як саме, але вказувати ШІ як співавтор категорично заборонено, оскільки відповідальність за зміст і достовірність повністю несе користувач. Існують також повні заборони, наприклад, використання ШІ при написанні «maturity test», тобто обов'язковому есе для випускників. Порушення правил, зокрема приховане використання ШІ, тобто без маркування, або застосування його всупереч забороні викладача, кваліфікується як академічне шахрайство й тягне за собою дисциплінарну відповідальність. Окремий акцент зроблено на

принципі рівного доступу, оскільки університет забороняє вимагати від студентів використання платних або недоступних ШІ-сервісів, щоб уникнути нерівних умов у навчанні (University of Helsinki, n.d.-b).

Отже можемо стверджувати, що політика університету Гельсінки демонструє виважений баланс між відкритістю до інновацій та дотриманням академічної доброчесності. Університет активно підтримує інтеграцію генеративного ШІ в освітній процес, пропонуючи власні безпечні сервіси, але водночас встановлює чіткі правила його застосування. Ключовими принципами є автономія викладача у визначенні меж допустимого застосування ШІ, обов'язкове маркування студентами про використання ШІ-інструментів, а також повна відповідальність за зміст і достовірність поданих наукових робіт. Чітко окреслені санкції за порушення та акцент на рівності доступу створюють умови для етичного, контрольованого та справедливого впровадження ШІ у освітнє середовище закладу.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Проведений аналіз засвідчує, що досліджувані університети демонструють стратегічно виважене ставлення до інтеграції генеративного ШІ в освітній процес. Спільним у проаналізованих політик є відкритість до використання ШІ як інструменту підтримки навчання і досліджень; наявність інституційно безпечних або регламентованих рішень (наприклад, Copilot, внутрішні чат-боти); чіткий акцент на академічній доброчесності, прозорості та особистій відповідальності студентів; автономія викладача у визначенні правил застосування ШІ у межах освітнього курсу, завдання тощо; а також принцип рівності доступу до ШІ-технологій, який забороняє вимагати використання платних або обмежено доступних сервісів.

Водночас спостерігаються й відмінності у деталізації та реалізації цих політик. До прикладу, університет Уппсала обмежується загальними рамками й заохочує експериментування в межах етичних принципів; ІТ-університет Копенгагена надає практично орієнтовані інструкції й чітко визначені сценарії використання у вигляді «best practices»; натомість Університет Гельсінки впроваджує комплексні інструкції для студентів і викладачів із обов'язковим маркуванням, відповідальністю та санкціями, а також системний підхід до забезпечення рівності доступу до ШІ та його заборона у вирішальних формах оцінювання знань (наприклад, «maturity test»).

З урахуванням кращих практик окреслених університетів Швеції, Данії та Фінляндії, закладам вищої освіти України доцільно дотримуватися, зокрема, таких *рекомендацій*:

- розробити й впровадити інституційні політики використання ШІ, що не лише окреслюють загальні принципи, а й включають конкретні,

адаптовані до контексту «best practices», тобто практичні сценарії, приклади допустимого застосування ШІ в навчанні, викладанні та дослідженнях;

- надати викладачам автономію у визначенні рамок дозволеного використання ШІ в межах освітніх курсів і форм оцінювання, закріпивши це нормативно у внутрішніх положеннях і методичних рекомендаціях;

- запровадити обов'язкове маркування використання ШІ у всіх академічних роботах, що доповнене розробкою декларації щодо використання ШІ різними учасниками освітнього процесу (така декларація може містити перелік допустимих ШІ-інструментів, вимоги до їх маркування, приклади сценаріїв застосування, а також роз'яснення щодо академічної відповідальності);

- не допускати обов'язкового використання платних або обмежено доступних ШІ-сервісів, щоб не створювати нерівних умов для студентів чи викладачів (замість цього варто рекомендувати або забезпечувати доступ до відкритих чи університетських інструментів, якщо такі є);

- ініціювати співпрацю з ІТ-компаніями та інвесторами для створення університетських рішень з безпечного впровадження ШІ в освітнє середовище установи, які відповідатимуть сучасним вимогам захисту даних і будуть адаптовані до освітніх потреб (така модель «університет – бізнес – користувач» сприятиме сталому розвитку освітнього ШІ-середовища в закладі);

- визначити чіткі механізми академічної відповідальності за неправомірне використання ШІ, прирівнюючи такі порушення до академічного шахрайства, з відповідними процедурами дисциплінарного реагування;

- забезпечити інформаційно-методичну підтримку викладачів і студентів через інструкції, рекомендації, тренінги, консультаційні сесії та цифрові платформи підтримки;

- запровадити інституційну роль фахівця з питань ШІ в освіті, наприклад, «AI in Education Officer» або «AI Pedagogy Lead» тощо. Такі спеціалісти мають бути компетентними у сфері штучного інтелекту, педагогіки та цифрової етики і відповідати за супровід, розвиток, моніторинг і навчання усіх учасників освітнього процесу щодо застосування ШІ у межах закладу вищої освіти.

Урахування рекомендацій дозволить закладам вищої освіти України не лише адаптуватися до сучасних викликів цифровізації, а й забезпечити якість, справедливість і прозорість освітнього процесу в умовах стрімкого розвитку технологій штучного інтелекту.

Перспективи подальших досліджень охоплюють вивчення впливу генеративного ШІ на академічну доброчесність, ефективність

оцінювання та якості освітнього процесу; аналіз моделей інституційного регулювання використання ШІ в університетах різних країн; розроблення етичних і нормативних рамок для ЗВО України; оцінювання рівня ШІ-компетентності викладачів і студентів; дослідження інноваційних педагогічних підходів до створення освітніх середовищ, адаптованих до інтеграції ШІ.

Список використаних джерел

- Буйницька, О., Терлецька, Т., Смірнова, В., Тютюнник, А., Коваленко, І., & Грицеляк, Б. (2025). Штучний інтелект в контексті екосистеми відкритого університету. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 105(1), 204–221. <https://doi.org/10.33407/itlt.v105i1.5959>
- Заярний, О., & Ілларіонова, С. (2025). Застосування технологій штучного інтелекту для навчання майбутніх правників на прикладі ChatGPT: педагогічний, правовий і технологічний аспекти. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 105(1), 158–177. <https://doi.org/10.33407/itlt.v105i1.5835>
- Куклін, О., Іванова, І., & Боровик, Т. (2024). Моделювання інтеграції штучного інтелекту в освітнє середовище. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 103(5), 207–232. <https://doi.org/10.33407/itlt.v103i5.5735>
- Пінчук, О., & Малицька, І. (2024). Відповідальне та етичне використання штучного інтелекту в дослідницькій і публікаційній діяльності. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 100(2), 180–198. <https://doi.org/10.33407/itlt.v100i2.5676>
- Скрипка, Г. (2024). Штучний інтелект в освіті: удосконалення програм підвищення кваліфікації педагогів. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 101(3), 227–238. <https://doi.org/10.33407/itlt.v101i3.5639>
- Співаковський, О.В., Омельчук, С.А., Кобець, В.М., Валько, Н.В., & Мальчикова, Д.С. (2023). Інституційні політики використання штучного інтелекту в університетському навчанні, викладанні й наукових дослідженнях. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 97(5), 181–202. <https://doi.org/10.33407/itlt.v97i5.5395>
- Arene ry – Rectors' Conference of Finnish Universities of Applied Sciences. (n.d.). Arene – The Rectors' Conference of Finnish Universities of Applied Sciences. <https://arene.fi/the-rectors-conference-of-finnish-universities-of-applied-sciences-arene/>
- Arene ry – Rectors' Conference of Finnish Universities of Applied Sciences. (2024). Using artificial intelligence in learning tasks – traffic light model. https://arene.fi/wp-content/uploads/PDF/2024/Teko%C3%A4lysuositukset/ARENE_AI_liikennevalomalli%20.pdf
- Azevedo, L., Mallinson, D. J., Wang, J., Robles, P., & Best, E. (2024). AI Policies, Equity, and Morality and the Implications for Faculty in Higher Education. *Public Integrity*, 1–16.

<https://doi.org/10.1080/10999922.2024.2414957>

- Christian M. Stracke, Dai Griffiths, Dimitra Pappa, Senad Bećirović, Edda Polz, Loredana Perla, et al. (2025). Analysis of Artificial Intelligence Policies for Higher Education in Europe. *International Journal of Interactive Multimedia and Artificial Intelligence*, 9, issue Regular issue, 2, 124–137. <https://doi.org/10.9781/ijimai.2025.02.011>
- European Parliament and Council. (2016). Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data (General Data Protection Regulation). Official Journal of the European Union, L119, 1–88. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32016R0679>
- European Parliament and Council. (2024). Regulation of the European Parliament and of the Council laying down harmonised rules on artificial intelligence (Artificial Intelligence Act). <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj/eng>
- Faraon, M., Rönkkö, K., Milrad, M. et al. (2025). International perspectives on artificial intelligence in higher education: An explorative study of students' intention to use ChatGPT across the Nordic countries and the USA. *Educ Inf Technol*. <https://doi.org/10.1007/s10639-025-13492-x>
- IT University of Copenhagen. (2025, April 3). Introduction to copilot.itu.dk [PDF document]. http://media.itu.dk/media/0_olsg0e11
- IT University of Copenhagen. (n.d.-b). Generative AI guidelines for students at ITU [PDF document]. <https://itustudent.itu.dk/-/media/ITU-Student/Study-Administration/Other/Generative-AI-guidelines-for-students-V3-pdf.pdf>
- IT University of Copenhagen. (n.d.-c). Generative artificial intelligence. <https://itustudent.itu.dk/Study-Administration/Generative-AI>
- IT University of Copenhagen. (n.d.-d). ITU Student portal. <https://itustudent.itu.dk/>
- IT University of Copenhagen. (n.d.-e). How do I ensure academic integrity when using generative AI? <https://itustudent.itu.dk/Study-Administration/Generative-AI/How-do-I-ensure-academic-integrity-when-using-generative-AI>
- IT University of Copenhagen. (n.d.-a). About ITU. <https://en.itu.dk/About-ITU>
- University of Helsinki. (2024, October 25). University of Helsinki guidelines support researchers in the responsible use of AI. <https://www.helsinki.fi/en/news/university/university-helsinki-guidelines-support-researchers-responsible-use-ai>
- University of Helsinki. (n.d.-b). Using AI to support learning – instructions for students. Retrieved July 30, 2025, from <https://studies.helsinki.fi/instructions/article/using-ai-support-learning>
- University of Helsinki. (n.d.-a). Generative AI at the university [Helpdesk page]. <https://helpdesk.it.helsinki.fi/en/instructions/information-security-and-cloud-services/cloud-services/generative-ai-university>
- Uppsala University. (2024). Guidelines on the use of generative AI in teaching

and assessment. Policies and regulations.
<https://www.uu.se/en/staff/organisation-and-governance/regulations/guidelines-on-the-use-of-generative-ai-in-teaching-and-assessment>

- Uppsala University. (2025). Guidelines on generative AI with comments: AI in teaching and learning. <https://www.uu.se/en/staff/gateway/teaching/ai-in-teaching-and-learning/guidelines-on-generative-ai>
- Uppsala University. (n.d.). AI in teaching and learning [Web section]. <https://www.uu.se/en/staff/gateway/teaching/ai-in-teaching-and-learning>
- Varypaiev, O., Hhumeniuk, S., Kotun, K., Volskyi, D., & Vernudina, I. (2025). AI Philosophy: Challenges to Man's Identity and Moral Norms. *International Journal on Culture, History, and Religion*, 7(SI1), 242–255. <https://doi.org/10.63931/ijchr.v7iSI1.194>

References (translated and transliterated)

- Buinytska, O., Terletska, T., Smirnova, V., Tiutiunyk, A., Kovalenko, I., & Hrytseliak, B. (2025). Artificial intelligence in open university ecosystem context. *Information Technologies and Learning Tools*, 105(1), 204–221. <https://doi.org/10.33407/itlt.v105i1.5959> [in Ukrainian].
- Kuklin, O., Ivanova, I., & Borovyk, T. (2024). Modelling artificial intelligence integration into educational environment. *Information Technologies and Learning Tools*, 103(5), 207–232. <https://doi.org/10.33407/itlt.v103i5.5735> [in Ukrainian].
- Pinchuk, O., & Malytska, I. (2024). Responsible and ethical use of artificial intelligence in research and publishing. *Information Technologies and Learning Tools*, 100(2), 180–198. <https://doi.org/10.33407/itlt.v100i2.5676> [in Ukrainian].
- Skrypka, H. (2024). Artificial intelligence in education: enhancing teacher professional development programs. *Information Technologies and Learning Tools*, 101(3), 227–238. <https://doi.org/10.33407/itlt.v101i3.5639> [in Ukrainian].
- Spivakovsky, O.V., Omelchuk, S.A., Kobets, V.V., Valko, N.V., & Malchykova, D.S. (2023). Institutional policies on artificial intelligence in university learning, teaching and research. *Information Technologies and Learning Tools*, 97(5), 181–202. <https://doi.org/10.33407/itlt.v97i5.5395> [in Ukrainian].
- Zaiarnyi, O., & Illarionova, S. (2025). Artificial intelligence in legal education: advancing training for future professionals. *Information Technologies and Learning Tools*, 105(1), 158–177. <https://doi.org/10.33407/itlt.v105i1.5835> [in Ukrainian].

Отримано / Received: 23.01.2025.
Прорецензовано / Revised: 01.03.2025.
Схвалено до друку / Accepted: 15.04.2025.
Опубліковано / Published: 30.06.2025.